

Borisav - Boro Džuverović (1944-1993)

Veoma je teško pisati ovakav tekst o čovjeku-prijatelju i kolegi još iz bliske studentske generacije, posebno kada sam očekivao da sa dužnom pažnjom čitam njegovu novu knjigu i da na nju pišem stručni prikaz. Boro je otišao iz života iznenada u naponu svoje stvaralačke zrelosti i zamahu novih pregnuća, kada se od njega očekivalo stalno povećavanje stvaralačke produktivnosti. Na glas da je Boro Džuverović biološki nestao, jednostavno rečeno, trebalo je ubjeđivati one koji su ga bolje poznavali kao i one koji su s pažnjom čitali njegove radove - da je to teška istina. U stvari, kao da niko u to nije ni vjerovao.

Ne može se izgubiti iz vida da je Boro Džuverović za sobom ostavio značajan trag u oblasti sociološke nauke, posebno u proučavanju kulture i omladine, kao i uspomenu na uvijek poželjnog saradnika i sabesjednika kada je god bilo u pitanju istraživanje i raspravljanje problema savremenog društva. Pripadao je ne tako brojnoj stvaralačkoj grupi sociologa kulture na prostorima doskorašnjeg jugoslovenskog društva i svojom djelotvornošću dao veoma značajan doprinos utemeljenju i razvoju sociologije kulture kao posebne sociološke discipline. Džuverović se uspješno potvrdio u istraživanjima kompleksnih fenomena kao i u istraživanjima statusa i uloge omlasine u društvu, tj. generacije koja raste i formira se u već stvorenom kulturnom nasljeđu i kontekstu ali i generacije koja svojim udjelom stvara (posebno može) nove kulturne vrijednosti. Mladi su dakle, ona generacija koja iskače iz okoštalih okvira društveno-kulturnog života. Analizirajući odnose između kulture i omladine, Džuverović ističe taj nekonformizam mladih: "Na kraju, uopšte uzev, odnos mladih prema mnogim činiocima moderne kulture, posebno one koja se veže za tzv. omladinsku potkulturu (oblici modernih izražavanja, način održanja druženja, nekonformizam i sl.), pokazuje da se oni ne zadovoljavaju klasičnim programima, krutim regulama i simbolima života, klasičnom strukturom svakodnevnih aktivnosti 'starih' i 'mladih', pogotovo u društveno-političkim organizacijama omladine." (*Kultura i omladina*, Istaživačko-izdavački centar SSO Srbije, Beograd, 1982, str. 175).

Životni put Borisava Džuverovića tekao je stalnim usponom i sa sve većom stvaralačkom potvrdom. Rođen je 1944. godine u Crnom Vrhu kod Pljevalja. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Pljevljima. Upisuje studije sociologije na Filozofskom fakultetu u Beogradu i kao vrijedan student završava 1968. godine. Takođe, kao vrijedan sociolog ostaje u Beogradu potvrđujući se na pravi način u svom bogatom i različitom djelovanju. Magistrira 1975. iz oblasti masovnih komunikacija, da bi 1979. godine doktorirao na temu *Kritika teorija o masovnoj kulturi*. Jedno vrijeme bio je direktor Novinsko-izdavačke kuće "Mladost" u Beogradu a potom prelazi u Institut društvenih nauka gdje kratko vrijeme radi kao naučni saradnik. Odmah poslije toga konkuriše na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu i biva izabran (1980) u zvanje docenta za predmet sociologija. Na prvom reizboru biran je u zvanje vanrednog profesora da bi baš ove godine bio izabran za redovnog profesora i time završio svoju uopšte profesionalnu karijeru i ujedno karijeru univerzitetskog profesora. Pored svoje nastavničke karijere na Elektrotehničkom fakultetu, Džuverović je izvodio, honorarno, nastavu nekoliko godina na Filozofskom fakultetu u Beogradu. U toku izvođenja nastave na Elektrotehničkom fakultetu, Džuverović je koristio je koristio savremenije nastavne metode kao što su predavanje, seminarski radovi i razgovori da bi istovremeno upražnjavao praksu poziva gosta-predavača, tj. kompetentnog stvaraoca iz određene oblasti koja je predmet pažnje nastave i slušalaca. Time je uključivao studente u nastavni proces, činio im nastavu neposrednijom i interesantnijom. Takvim uključivanjem

studenata u nastavni proces kao i svojom živom riječju prof. Džuverović je kod studenata stvarao zadovoljstvo nastavom.

Boro Džuverović je bio vrlo angažovani intelektualac u društvenim djelatnostima, ali u djelatnostima koje se nijesu kretale van njegovih osnovnih opredjeljenja i redovne djelatnosti. Uređivao je (zajedno sa Anđelkom Milić), kao glavni i odgovorni urednik, poznati sociološki časopis *Sociološki pregled* (1981-1982). Bio je član Savjeta ETF, član Skupštine Univerziteta, član Republičkog sekretarijata Srbije za kulturu, član Savjeta televizije Beograd, član Savjeta BIGZ-a.

Džuverović je bio izuzetno vrijedan i plodan sociološki pisac. Napisao je samostalno sedam knjiga a i koautor je određenih monografija u okviru generalnih istraživačkih projekata u kojima je učestvovao u Institutu za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu. Džuverović je bio angažovan i u UNESCO-vom komparativnom projektu o kulturi u višenacionalnim federalnim zajednicama (Brazil, Indija, Nigerija, Jugoslavija). Pored istaknutog, objavio je veći broj radova u raznim poznatim glasilima (časopisima, zbornicima, revijama, listovima) širom Jugoslavije. Sve to govori o jednom vrlo ambicioznom i plodotvornom sociologu-naučnom stvaraocu, koji je za svoja istraživanja znao da bira oblasti i teme savremenog kulturnog života i posebno kada su u pitanju fenomeni kulture života i posebno kada su u pitanju fenomeni kulture kod mlade generacije. U cjelini uzevši, skoro sve što je Džuverović radio kretalo se u okviru jednog šireg konteksta kulture. Posebno temeljno je ispitivao probleme masovne kulture savremenog društva što je i realizovano posebnom knjigom-studijom - *Kultura bez granica*. Proučavajući različite kulturne fenomene Džuverović razmišlja o konceptu jedne smišljene kulturne politike koja bi kulturne vrijednosti što više približila čovjeku stvarajući time, istinske potrebe za kulturom. On je dobro uviđao probleme koje nameće političkom pragma kada se jednostavno vrši identifikacija opšteg sa posebnim i bitnog sa manje bitnim "te se kultura samoupravljanja izjednačava sa samoupravljanjem u kulturi". (*Spome kulture*, NIO "Univerzitetaska riječ", Nikšić, 1987, str. 52.). Džuverović nije bio sociolog lijenog duha. Naprotiv, on je odmah počeo da opservira i promišlja da, u stvari, istražuje nove fenomene pluralističke demokratije i političke kulture i da iz tih istraživanja izvodi zaključke o tome zašto se u našem društvu tako teško probija demokratija, kultura političkog dijaloga i duh tolerancije.

Boro Džuverović je imao sluha da na vrijeme uočiti aktuelne i interesantne probleme savremenih društvenih kretanja tako da je na određeni način bivao "dežurni sociolog" od kojeg se u javnosti očekivalo stručno sociološko mišljenje. Ali, to on nije činio nametljivo niti pojednostavljeno nego sa određenim značenjem i smislom.

Borisav-Boro Džuverović će puno nedostajati jugoslovenskoj sociološkoj nauci, ali i široj društvenoj, pogotovo intelektualnoj javnosti kao istraživač sa izraženom sociološkom imaginacijom.

Ratko R. Božović